

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Географічний факультет
Кафедра економічної та соціальної географії

СИЛАБУС

нормативного освітнього компонента

ТЕОРІЇ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

(назва дисципліни)

підготовки _____ магістра _____
(назва освітнього рівня)

спеціальності _____ С6 Географія та регіональні студії _____
(шифр і назва спеціальності)

освітньої-професійної програми _____ Регіональний розвиток і просторове
планування _____
(назва освітньо-професійної, освітньо-наукової / освітньо-творчої програм)

Силабус освітнього компонента «ТЕОРІЇ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ» підготовки *магістра*, галузі знань *С Соціальні науки, журналістика та інформація*, спеціальності *С6 Географія та регіональні студії*, за освітньо-професійною програмою *Регіональний розвиток і просторове планування*.

Розробник: Барський Ю. М. доктор економічних наук, професор кафедри економічної та соціальної географії.

Погоджено

Гарант освітньо-професійної /
освітньо-наукової /
освітньо-творчої програми:

Пугач С. О.

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри економічної та соціальної географії
Протокол № 1 від 27 серпня 2025 р.

Завідувач

кафедри економічної та соціальної географії:

Погребський Т. Г.

© Барський Ю. М., 2025

I. Опис освітнього компонента

Денна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	Галузь знань: 10 Природничі науки Спеціальність: 106 Географія Освітньо-професійна програма: Регіональний розвиток і просторове планування другий (магістерський) рівень освіти	Нормативна
Кількість годин/кредитів 180/6		Рік навчання – 1
		Семестр – 1
		Лекції – 30 год.
		Практичні – 30 год.
		Лабораторні – 0 год.
ІНДЗ: є	Індивідуальні – 0 год.	
	Самостійна робота – 108 год.	
	Консультації – 12 год.	
		Форма контролю: екзамен
Мова навчання		Українська

II. Інформація про викладача

Викладач	Барський Ю. М.
Науковий ступінь	Доктор економічних наук
Вчене звання	Професор кафедри економічної та соціальної географії
Посада	Декан географічного факультету
Телефон	+380958833177
e-mail	barsky.yuriy@vnu.edu.ua
Дні занять	http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?fbclid=IwAR0Ig022kgG6uqz4BeDLiLMQDb3XNDI40ZsBSW2E1TvkH_rkfv9pCCroHB4
Консультації	Очні консультації: 2 академічні години кожен понеділок 16:00 – 17:20, аудиторія С-601

III. Опис освітнього компонента

Анотація курсу

Освітній компонент «Теорії регіонального розвитку» є складовим елементом багатогранного блоку загальної підготовки майбутніх фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Основною метою освітнього компонента є: формування знань щодо теоретичних аспектів регіонального розвитку та полягає у вивченні сутності, причин та передумов розвитку суспільства як важливого інструменту соціальної мобілізації в світі. Ознайомлює здобувачів другого рівня вищої освіти із соціально-, економічно- і екологічно збалансованим розвитком

територій та об'єктів. Освітній компонент «Теорії регіонального розвитку» формує у здобувачі другого рівня вищої освіти компетенції, що дають можливість створювати економічний потенціал повноцінного життєвого середовища для сучасного та наступних поколінь на основі раціонального використання ресурсів (природних, трудових, виробничих, науково-технічних, інтелектуальних), технологічного переоснащення і реструктуризації підприємств, удосконалення соціальної, виробничої, транспортної, комунікаційно-інформаційної, інженерної, екологічної інфраструктури, поліпшення умов проживання, відпочинку та оздоровлення, збереження та збагачення біологічного різноманіття та культурної спадщини. У результаті вивчення цього освітнього компонента здобувачі другого рівня вищої освіти набувають здатності встановлювати, формувати та впроваджувати стратегії та програми ефективного розвитку територій на засадах сталості.

Пререквізити

– методи географічних досліджень (здатність застосовувати методи теоретичного й практичного рівня пізнання для формування власної цілісної світоглядної картини світу, систематизації й узагальнення знань про регіональний розвиток геосистем);

– теорія і методологія географічної науки (здатність розуміти суть і використовувати зміст найважливіших теорій та концепцій географічної науки, зокрема теорій регіонального розвитку, здатність застосовувати міждисциплінарні підходи при критичному осмисленні глобальних проблем людства);

– інформаційні технології (здатність застосовувати розрахункові можливості сучасних персональних комп'ютерів та пакетів прикладних програм для визначення рівня регіонального розвитку геосистем);

– географічне моделювання і прогнозування (фахові компетентності: оволодіння принципами побудови моделей структури та динаміки геосистем, їх типами та класами, здатність до розробки конкретних модельних рішень, вироблення вміння застосовувати розроблені моделі для оцінки, аналізу та прогнозу розвитку регіонів);

– геологія (здатність застосовувати знання про літосферу, її склад, структуру, властивості, історію розвитку, геологічні процеси для розуміння суті геологічних процесів та пошук ефективних шляхів збереження літосфери на принципах сталості);

– гідрологія (здатність застосовувати знання про гідросферу, її склад, структуру, властивості, значення гідросфери для планети та життя для розуміння суті гідрологічних процесів та пошук ефективних шляхів збереження гідросфери на принципах сталості);

– метеорологія (здатність застосовувати знання про атмосферу, її склад, структуру, властивості, значення атмосфери для планети та життя, клімат та його зміни для розуміння суті метеорологічних процесів та пошук ефективних шляхів збереження атмосфери на принципах сталості);

– екологія (здатність застосовувати знання про середовище життя організмів, екологічні фактори, екологічні ніші, вплив господарської діяльності людини на стан та глобальні проблеми навколишнього природного середовища

для розуміння суті екологічних процесів; здатність встановлювати причинно-наслідкові та функціональні залежності між показниками, ситуаціями, результатами, які виникають у природокористуванні; здатність пошуку ефективних шляхів регіонального розвитку довкілля).

Постреквізити

Освітні компоненти, для вивчення яких потрібні знання, уміння й навички, що здобуваються по завершенню вивчення дисципліни «Теорії регіонального розвитку»: «Просторовий аналіз та ГІС», «Геоєкологічне обґрунтування просторового планування», «Виробнича практика в територіальних громадах», «Переддипломна практика», а також дисципліни вільного вибору. Набуті здобувачами знання та навички активно використовуються здобувачами для написання магістерських робіт.

Мета і завдання освітнього компонента

Мета вивчення дисципліни – формування у здобувачів системи знань і професійних компетенцій у сфері реалізації стратегій регіонального розвитку, з врахуванням результатів та наслідків технологічної революції, у всіх сферах діяльності людини та регіонів, а також нового підходу до оцінки та розробки стратегій соціально-економіко-екологічного розвитку геосистем на сучасному етапі.

Основними *завданнями* освітнього компонента є:

- розглянути взаємозв'язок між економічним зростанням і сталим розвитком регіонів;
- описати основні глобальні проблеми та висвітлити актуальність та пріоритети регіонального розвитку геосистем;
- дати визначення поняття людського розвитку як головного чинника і показника суспільного прогресу та його місце у соціальній підсистемі регіонального розвитку;
- проаналізувати соціо-економіко-екологічну систему як сукупність соціальної, економічної, екологічної підсистем, гармонійно об'єднаних у ціле, що породжує нову якість – регіональний розвиток;
- розглянути концепцію регіонального розвитку України.

Результати навчання (компетентності)

Компетентності, формування котрих забезпечує освітній компонент «Теорії регіонального розвитку»:

Загальні компетентності:

- Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел (ЗК 1).
- Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями (ЗК 2).
- Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми (ЗК 3).

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

- Здатність до використання законів, теорій, концепцій і парадигм сучасної географії, історії розвитку географічних досліджень та ідей для дослідження природно- і суспільно-територіальних систем на різних рівнях просторової організації (СК 1).

– Здатність до наукового аналізу сучасних проблем та особливостей взаємодії природи й суспільства із застосуванням принципів раціонального використання територіальних ресурсів, основ законодавства у сфері природокористування, міського та регіонального розвитку і планування територій для розроблення пропозицій з оптимізації природокористування та забезпечення сталого розвитку регіонів (СК 2).

– Здатність використовувати спеціальні географічні методи й підходи, геоінформаційні технології для розв’язання конкретних науково-прикладних проблем у сфері географії, природокористування, міського та регіонального розвитку (СК 3).

– Здатність розробляти та сприяти впровадженню регіональних програм сталого розвитку територій, здійснювати геопланування територій різного ієрархічного рівня (СК 4).

– Здатність застосовувати у професійній діяльності теоретичні знання і практичні навички системного аналізу і синтезу, географічного моделювання та прогнозування (СК 6).

– Здатність застосовувати міждисциплінарні підходи при критичному осмисленні проблем природокористування, геопланування, міського та регіонального розвитку, рекреації та туризму, оцінювати можливі ризики, соціально-економічні та екологічні наслідки управлінських рішень у сфері природокористування, міського та регіонального розвитку (СК 7).

Програмні результати навчання

Згідно з результатами вивчення освітнього компонента «Теорії регіонального розвитку» здобувач вищої освіти:

– Застосовувати набуті теоретичні знання та практичні навички для дослідження природно- і суспільно-територіальних систем на різних рівнях просторової організації (ПР01).

– Здійснювати дослідження та/або провадити інноваційну діяльність з метою отримання нових знань, розроблення нових методів і процедур в географії та міждисциплінарних контекстах (ПР04).

– Застосовувати сучасні моделі та інформаційні технології для проведення досліджень і розробок у сфері географії, природокористування, міського та регіонального розвитку (ПР06).

– Брати участь у розробленні програм та стратегій міського та регіонального розвитку, плануванні територій різного ієрархічного рівня (ПР07).

– Здійснювати дослідження природно- і суспільно-географічних проявів розвитку геосистем у складних і непередбачуваних умовах, прогнозувати їхній розвиток, аналізувати альтернативи, оцінювати ризики та ймовірні наслідки (ПР08).

– Проводити фахову оцінку програм, стратегій і планів розвитку територій, здійснювати їхню геоекологічну і соціально-економічну експертизу та моніторинг (ПР09).

– Оцінювати можливі ризики, соціально-економічні та геоекологічні наслідки реалізації управлінських рішень у сфері природокористування, міського та регіонального розвитку, рекреації та туризму (ПР11).

Soft skills

Вивчаючи «Теорії регіонального розвитку», студент розвиває низку важливих soft skills, зокрема системне та стратегічне мислення, оскільки навчається бачити взаємозв'язки між економічними, соціальними й просторовими процесами; аналітичні здібності та критичне оцінювання інформації під час порівняння різних наукових підходів; уміння аргументувати власну позицію в дискусіях; комунікаційні навички через підготовку презентацій і обговорення кейсів розвитку територій; а також навички роботи в команді та прийняття рішень, необхідні для планування розвитку громад і регіонів у реальних умовах.

Структура освітнього компонента:

Денна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лекції.	Практичні роботи	Самостійна робота	Консульт.	Форма контролю */ Бали
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи теорій регіонального розвитку						
Тема 1. Вступ. Предмет, методи і завдання дисципліни «Теорії регіонального розвитку».	4	2	2	–	–	ДС, РЗ / 4
Тема 2. Основні категорії та понятійний апарат теорій регіонального розвитку.	13	2	2	8	1	ДС, РЗ / 4
Тема 3. Еволюція теорій регіонального розвитку.	16	2	2	10	2	ДС, РЗ / 4
Тема 4. Моделі розвитку регіонів.	13	2	2	8	1	ДС, РЗ / 4
Тема 5. Глобалізація та регіоналізація як закономірності розвитку сучасної регіональної економіки.	11	2	2	6	1	ДС, РЗ / 4
Разом за модулем 1	57	10	10	32	5	20
Змістовий модуль 2. Теоретичні аспекти основних теорій регіонального розвитку						
Тема 6. Неокласичні теорії регіонального розвитку.	20	3	2	14	1	ДС, РЗ / 5
Тема 7. Теорії кумулятивного зростання і теорії зростання за рахунок конкурентних переваг регіону.	16	3	2	10	1	ДС, РЗ / 5
Тема 8. Сучасні теорії регіонального розвитку.	22	2	4	14	2	ДС, РЗ / 5
Тема 9. Еволюція інноваційних моделей.	15	2	2	10	1	ДС, РЗ / 5
Разом за модулем 2	73	10	10	48	5	20
Змістовий модуль 3. Концепція сталого розвитку						
Тема 10. Сталій розвиток як парадигма суспільного зростання.	11	2	2	6	1	ДС, РЗ / 4
Тема 11. Роль міжнародної спільноти у формуванні та реалізації засад сталого розвитку.	7	1	2	4	–	ДС, РЗ / 4
Тема 12. Індикатори та критерії сталого розвитку.	13	3	3	6	1	ДС, РЗ / 4

Тема 13. Економічне зростання і сталий розвиток.	12	3	3	6	–	ДС, РЗ / 4
Тема 14. Екологічні проблеми у контексті сталого розвитку.	7	1	–	6	–	ДС, РЗ / 4
Разом за модулем 3	50	10	10	28	2	20
Види підсумкових робіт						
	Модульна контрольна робота №1					МКР/ 10
	Модульна контрольна робота №2					МКР/ 10
	Модульна контрольна робота №3					МКР/ 10
	ІНДЗ					ІНДЗ / 10
Всього годин / Балів	180	30	30	108	12	100

*Форма контролю: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач / кейсів, ІНДЗ / ІРС – індивідуальне завдання / індивідуальна робота студента, РМГ – робота в малих групах, МКР / КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

Завдання для самостійного опрацювання

<p>Тема 1. Основні парадигми регіону.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Регіон-квазідержави. 2. Регіон-квазікорпорація. 3. Регіон-інституційна одиниця. 4. Регіон-ринок. 5. Регіон-соціум.
<p>Тема 2. Основні категорії та понятійний апарат теорій регіонального розвитку.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зміст понять «регіон», «регіональний розвиток», «регіональна політика», «менеджмент регіонального розвитку». 2. Основні показники ефективності діяльності суб’єктів регіонального регулювання. 3. Показники економічного зростання та розвитку, потенціалу регіональних потужностей та можливостей.
<p>Тема 3. Еволюція теорій регіонального розвитку.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Історія виникнення неокласичних теорій. 2. Основні положення теорій кумулятивного зростання. 3. Теорії зростання за рахунок конкурентних переваг (концепція регіональних конкурентних переваг, кластерного розвитку, концепція регіональних інноваційних мережі тощо). 4. Сучасні теорії регіонального розвитку.
<p>Тема 4. Моделі розвитку регіонів.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Динамічні моделі. 2. Просторові моделі.
<p>Тема 5. Глобалізація та регіоналізація як закономірності розвитку сучасної регіональної економіки.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Глобалізація. 2. Локалізація. 3. Диверсифікація. 4. Парадокс Нейсбіта.
<p>Тема 6. Неокласичні теорії регіонального розвитку.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості неокласичних теорій регіонального розвитку. 2. Ключові фактори регіонального зростання згідно неокласичних теорій регіонального розвитку.

3. Основні недоліки конвергентних економічних моделей.
4. Теорія регіонального зростання Дж. Бортса і Дж. Стейна.
5. Теорії: Хекшера-Оліна, Р. Солоу, Т. Савана, Барро, Сала-і-Мартіна.
6. Модель регіонального зростання Р. Холла і Ч. Джонса.
7. Методологічні засади та понятійно-термінологічний апарат теорії регіонального розвитку Х. Зібберта.

Тема 7. Теорії кумулятивного зростання і теорії зростання за рахунок конкурентних переваг регіону.

1. Засади теорії кумулятивного зростання.
2. Модель «взаємної та кумулятивної обумовленості» Г. Мюрдала.
3. Теорія полюсів зростання.
4. Теорія осей зростання як розширення теорії полюсів зростання.
5. Модель регіонального розвитку «центр-периферія» Дж. Фрідмана.
6. Теорія дифузії інновацій Т. Хагерстранда.
7. Модель «вулкана» Х. Гірша.
8. Недоліки теорій кумулятивного зростання.
9. Особливості концептуального підходу регіональної конкурентоспроможності.
10. Кластерна концепція та «конкурентний ромб» М. Портера.
11. Модель «піраміди конкурентоспроможності регіону».

Тема 8. Сучасні теорії регіонального розвитку.

1. Новий регіоналізм М. Кітінга.
2. Концепція сталого розвитку.
3. Концепція економіки знань.
4. Парадигма саморозвитку регіонів.
5. Ефект масштабу.
6. Проблеми міжрегіональної дистрибуції добробуту.
7. Відмінності між теоріями регіонального зростання та теоріями регіонального розвитку.
8. Моделі ендогенного зростання П. Ромера та Р. Лукаса.
9. Динамічні локаційні переваги.
10. Соціальний капітал Р. Путнама.
11. Типи соціального капіталу.
12. Теорії нелінійної регіональної динаміки.
13. Нелінійні калдоріанські кейнсіанські моделі перманентного зростання.
14. Мережевий підхід у сучасних теоріях регіонального розвитку.
15. Поняття «час» у підході Бергсона-Хайдегера.
16. Теорія «конкуренція європейських міст» (К. Джексон-Батлер, Шачер, Л. Висент).
17. Теорія «регіональний світ» Р. Стропера.
18. Теорія «циклічної сенситивності регіонів» Я. Гордона.
19. Теорія «регіонального планування» У. Ваннопа.
20. Стратегія просторового планування В. Солета і А. Фалуаза.
21. Теорія «локального партнерства» М. Гедеса.
22. Теорія «інформаційних суспільств» Дж. Нейсбіта.
23. Теорія «нового регіоналізму» М. Кітінга.
24. Теорія «соціального капіталу» М. Сторпера.
25. Модель «потенціалу ринку» Дж. Харрриса.
26. Модель базового мультиплікатору А. Преда.
27. Модель циклічного руху Е. Венаблеса.

28. Модель «світової історії» Кругмана. 29. Теорія випадкового росту.
Тема 9. Еволюція інноваційних моделей. 1. Структура лінійної моделі «технологічного поштовху». 2. Структура лінійної моделі «ринкових потреб». 3. Інтерактивна модель впровадження інновацій. 4. Мережева модель формування інновацій. 5. Особливості моделі відкритих інновацій.
Тема 10. Сталий розвиток як парадигма суспільного зростання. 1. Еволюція дефініції «сталий розвиток». 2. Передумови сталого розвитку. 3. Фундаментальні та прикладні засади основи сталого розвитку.
Тема 11. Роль міжнародної спільноти у формуванні та реалізації засад сталого розвитку. 1. Конференція ООН з навколишнього середовища і розвитку в Ріо-де-Жанейро (1992 р.). 2. Саміт тисячоліття (2000 р.) 3. Світовий саміт зі сталого розвитку в Йоганнесбурзі (2002 р.) 4. Саміт ООН з питань Цілей розвитку тисячоліття (2010 р.). 5. Саміт ООН з прийняття Цілей сталого розвитку (2015 р.)
Тема 12. Індикатори та критерії сталого розвитку. 1. Вимірники сталого розвитку. 2. Індикатори сталого розвитку суспільства. 3. Критерії сталого розвитку.
Тема 13. Економічне зростання і сталий розвиток. 1. Економічний розвиток та економічне зростання. 2. Фактори економічного зростання і сталий розвиток. 3. Теорії сталого розвитку. 4. Індикатори сталого економічного розвитку.
Тема 14. Екологічні проблеми у контексті сталого розвитку. 1. Актуальність екологічно збалансованого розвитку. 2. Основні екологічні проблеми України. 3. Екологічні проблеми у стратегії національної безпеки. 4. Пріоритети екологічно збалансованого розвитку.

Завдання самостійної роботи студентів вважаються виконаними, якщо вони: здані у визначені терміни; повністю виконані (розкривають тему завдання); не мають логічних і розрахункових помилок.

ІНДЗ

Індивідуальне науково-дослідне завдання – полягає у застосуванні методологічного апарату теорій регіонального розвитку у власному науковому дослідженні: випускній кваліфікаційній роботі, статті, тезах тощо. Форма представлення – довільна (підпункт магістерської роботи, стаття, тези, карти, тощо).

Методи та форми навчання

Словесні методи: лекція, пояснення, розповідь, бесіда: відбувається з використанням традиційних засобів навчання у поєднанні з засобами ІКТ.

Наочні методи: мультимедійні презентації.

Практичні методи: розв'язування задач з професійно-орієнтованим змістом.

Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації: дискусії і диспути, створення ситуації пізнавальної новизни та зацікавленості.

Методи контролю: індивідуальне та фронтальне опитування, дискусія, модульний контроль за допомогою тестування, залік.

Методи самоконтролю: самостійний пошук помилок, уміння самостійно критично оцінювати свої знання, визначати пріоритетні напрямки власного навчального процесу, самоаналіз.

Форми роботи: індивідуальна, групова, фронтальна.

Форми організації навчання: лекційні заняття, практичні заняття, самостійна робота студентів, контрольні заходи.

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо студента

Для одержання високого рейтингу необхідно виконувати наступні умови:

- не пропускати навчальні заняття, не спізнюватися на них та не займатися сторонніми справами на заняттях;
- чітко й вчасно виконувати навчальні завдання та завдання для самостійної роботи;
- вимикати мобільний телефон під час занять і під час контролю знань;
- брати участь у контрольних заходах (поточний, модульний, підсумковий та контроль самостійної роботи).

За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі (змішана форма навчання) за погодженням із деканатом та керівником курсу.

Політика щодо академічної доброчесності

Прослуховуючи цей курс, Ви погодились виконувати положення принципів академічної доброчесності:

- виконувати усі поточні завдання та підсумковий контроль самостійно без допомоги сторонніх осіб;
- списування під час контрольних заходів (в т. ч. із використанням мобільних пристроїв) заборонено;
- надавати для оцінювання лише результати власної роботи;
- не вдаватися до кроків, що можуть нечесно покращити Ваші результати чи погіршити/покращити результати інших студентів;
- не публікувати відповіді на питання, що використовуються в рамках курсу для оцінювання знань студентів.

Дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними та науковими працівниками передбачає:

- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

– надання достовірної інформації про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність;

– контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти;

– об’єктивне оцінювання результатів навчання.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

– самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

– посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

– дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

– надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Відповідно до частини 4 статті 42 Закону України «Про освіту» основними видами порушення є: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ’єктивне оцінювання, надання здобувачам освіти під час проходження ними оцінювання результатів навчання допомоги чи створення перешкод, не передбачених умовами та/або процедурами проходження такого оцінювання; вплив у будь-якій формі (прохання, умовляння, вказівка, погроза, примушування тощо) на педагогічного (науково-педагогічного) працівника з метою здійснення ним необ’єктивного оцінювання результатів навчання.

Роботи, у яких виявлено плагіат, так само як і однакові роботи різних здобувачів освіти, не оцінюються.

Політика щодо дедлайнів та перескладання

Поточний контроль засвоєння навчального процесу за темами освітнього компонента здійснюється під час проведення практичних занять згідно з розкладом. Скласти поточний контроль за темою можна на консультації у вільний від аудиторних занять час.

У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), він має право на консультаціях, а також з використанням ресурсів електронного курсу на платформі Moodle, відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми.

Ліквідація академічної заборгованості здійснюється централізовано для усіх здобувачів освіти у визначений викладачем час. З графіком консультацій можна ознайомитися на кафедрі та на електронному курсі на платформі Moodle. Кінцевий термін перескладання та ліквідації заборгованості обмежується початком заліково-екзаменаційної сесії.

Оцінювання здійснюється відповідно до чинного Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського

національного університету імені Лесі Українки (<https://ed.vnu.edu.ua/71-2/нормативні-документи-вну-імені-лесі->).

Оцінювання знань здобувачів освіти здійснюється під час поточного контролю за результатами виконання тих видів робіт, які передбачені силабусом освітнього компонента. Завдання із цих видів поточного контролю оцінюється в діапазоні від 0 до 40 балів. Поточна оцінка – це сума балів, які отримує здобувач за: виконання завдань з відповідних тем (під час аудиторного заняття чи на платформі електронного курсу Moodle).

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (до -25 %). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин.

Неформальна освіта при викладанні ОК

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті здійснюється відповідно до «[Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки](#)».

Сертифікати участі у майстер-класах (семінарах, курсах тощо) на тематику, яка відповідає темам курсу, є достатньою підставою для зарахування відповідних тем.

У межах навчального року Університет може визнати результати навчання, набуті в неформальній та/або інформальній освіті, в обсязі не більше як 10 % загального обсягу кредитів, передбачених ОП, але на магістерському рівні – не більше, ніж 5 кредитів.

V. Підсумковий контроль

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на окремих його завершальних етапах у формі іспиту.

Рейтингову кількість балів здобувача освіти формують бали, отримані за три модульні контрольні роботи, які проводяться у формі тестування (максимум – 60 балів) та виконання завдань тем змістових модулів (максимум – 40 балів).

До модульної контрольної роботи допускаються здобувачі освіти, які опрацювали весь обсяг теоретичного матеріалу у т.ч. і матеріал самостійно, виконали практичні роботи. Модульний контроль проводиться у вигляді контрольної роботи, завдання якої обов'язково включають матеріал, який передбачено до самостійного опрацювання здобувачами. Контрольна робота складається з 2 питань: 1 – теоретичне, 1 – практичне на комп'ютері. За кожну правильну відповідь студент отримує 10 балів (разом – 20).

Оцінювання здійснюється відповідно до чинного Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки (<https://ed.vnu.edu.ua/71-2/нормативні-документи-вну-імені-лесі->).

Якщо у підсумку виконання усіх видів навчальної роботи з даної дисципліни студент набирає не менше 75 балів, то вона може бути зарахована як підсумкова оцінка з навчальної дисципліни. У протилежному випадку, або за

бажанням підвищити рейтинг, студент складає екзамен. При цьому бали, набрані за результатами модульних контрольних робіт, анулюються. Екзаменаційна оцінка визначається в балах (від 0 до 60) за результатами виконання екзаменаційних завдань. В білеті 3 питання.

На екзамен виносяться основні питання, типові та комплексні задачі, ситуації, завдання, що потребують творчої відповіді та уміння синтезувати отриманні знання і застосовувати їх під час розв'язання практичних задач.

До екзамену не допускається здобувач вищої освіти, який набрав менше ніж 20 балів за навчальну роботу впродовж семестру, не виконав і не здав усі практичні завдання, не відвідував без поважних причин більшу частину лекцій.

Критерії оцінювання знань здобувачів освіти

Від 75 до 100 % максимального бала, який передбачений цим силабусом за виконання практичної роботи. Робота виконана вчасно, повністю відповідає поставленому завданню; отримані правильні результати; звіт виконано охайно; висновки до роботи повні, самостійні та обґрунтовані, відсутні логічні, граматичні та стилістичні помилки; наявні правильно оформлені посилання на джерела; на захисті здобувачем вищої освіти продемонстровано розуміння як загального результату, так і кожного етапу роботи; здобувач знає нормативну базу, вільно володіє основними категоріями освітнього компонента, здатен пояснювати природу та зміст основних явищ і процесів, аргументовано викладає зміст навчального матеріалу, вміє доводити проблему, посиляючись на власні міркування, наукові джерела та дані, отримані за допомогою доступних інформаційних технологій і баз даних, вирішує складні проблемні завдання. Під час здійснення поточного контролю у формі тестів правильно вирішено від 75 до 100 % тестових завдань.

Від 50 до 75 % максимального бала, який передбачений цим силабусом за виконання практичної роботи. Робота виконана вчасно, загалом відповідає поставленому завданню; в отриманих результатах та висновках наявні незначні недоліки; у звіті є несуттєві помилки як в змісті, так і в оформленні; на захисті здобувачем освіти загалом продемонстровано розуміння загального результату та кожного етапу роботи, проте наявні несуттєві помилки; здобувач вищої освіти самостійно застосовує знання в стандартних ситуаціях, допускає несуттєві помилки коли пояснює природу та зміст основних явищ і процесів; загалом демонструє вміння проводити збір та інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел. Під час поточного контролю у формі тестів правильно вирішено від 50 до 75 % тестових завдань.

Від 25 до 50 % максимального бала, який передбачений цим силабусом за виконання практичної роботи. Робота виконана із запізненням, наявні правильні результати менше ніж з 50 % завдань; наявні суттєві недоліки при виконанні роботи та в отриманих результатах, в оформленні та змісті звіту; висновки є неповними та недостатньо обґрунтованими; під час захисту роботи здобувач вищої освіти припускається суттєвих помилок. Під час здійснення поточного контролю у формі тестів правильно вирішено від 25 до 50 % тестових завдань.

Від 1 до 25 % максимального бала, який передбачений цим силабусом за виконання практичної роботи. Робота виконана із запізненням, наявні правильні результати менше ніж з 25 % завдань; наявні суттєві недоліки при виконанні роботи та в отриманих результатах, в оформленні та змісті звіту; висновки поверхневі та необґрунтовані; на захисті роботи здобувач вищої освіти фрагментарно демонструє розуміння загального результату та кожного етапу роботи. Під час здійснення поточного контролю у формі тестів правильно вирішено менше 25 % тестових завдань.

Зарахування результатів навчання, отриманих у формальній та/або інформальній освіті

Результати освіти, отримані у формальній та/або інформальній освіті, можуть бути зараховані як додаткові у межах поточного оцінювання, при цьому сума поточних балів за семестр не може перевищувати 40.

Види наукової та практичної активності здобувачів освіти	Кількість балів
Публікація наукової статті здобувачів освіти у фаховому періодичному виданні наукових праць в межах тематики освітнього компонента	20
Виступ на міжнародній, всеукраїнській студентській науково-практичній конференції з публікацією тез доповіді в межах тематики освітнього компонента	до 10
Проходження курсів, тренінгів, воркшопів або інших видів неформальної освіти в межах тематики освітнього компонента	до 15

Розподіл балів

ДЕННА ФОРМА НАВЧАННЯ

Поточне оцінювання: максимальна кількість балів – 70.

Практичні роботи – кількість балів варіюється у залежності від теми.

ІНДЗ – 10 балів.

Підсумкове оцінювання: максимальна кількість балів – 30.

Модульна контрольна робота № 1 – максимальний бал 10.

Модульна контрольна робота № 2 – максимальний бал 10.

Модульна контрольна робота № 3 – максимальний бал 10.

Комунікація

Основні платформи для комунікації викладача зі здобувачами освіти:

1. Очне спілкування у аудиторіях згідно розкладу.
2. Moodle (новинний форум, система приватних повідомлень, коментарі до завдань).
3. Група у Viber, Telegram-канал (будь-який месенджер за вибором студентів), яка створюється старостою і працює впродовж вивчення освітнього компоненту.
4. Індивідуальні консультації в аудиторії (згідно розкладу консультацій).

Орієнтований перелік теоретичних запитань до екзамену

1. Поняття територіальної організації суспільства.
2. Зміст дефініції «сталий розвиток».
3. Зміст дефініції «глобалізація» її вплив на сучасний світовий розвиток.
4. Глобальні проблеми – загроза для сталого розвитку людської цивілізації.
5. Стани та характеристика систем.
6. Формування закономірностей взаємодії людини і природи.
7. Екологічна складова сталого розвитку суспільства.
8. Основні екологічні проблеми сучасного світу
9. Шляхи подолання соціальної нерівності у глобалізованому світі.
10. Методика стратегічного планування сталого розвитку на місцевому рівні.
11. Стратегія сталого управління урбоecosистемою.
12. Моделювання і прогнозування екологічного ризику при визначенні стратегії сталого розвитку.
13. Економічний механізм раціонального природокористування.
14. Екологічний слід як стандартизований показник споживання людиною ресурсів.
15. Людський розвиток як головний чинник і показник суспільного прогресу.
16. Роль ООН у визначенні засад сталого розвитку суспільства.
17. Соціальна мобілізація.
18. Інструменти сталого розвитку.
19. Сталий розвиток як особлива категорія регіонального розвитку.
20. Теоретико-методологічні засади та закономірності розвитку регіональних соціально-економічних систем.
21. Моделі розвитку регіонів: динамічні та просторові.
22. Напрямки теорії регіонального розвитку.
23. Особливості неокласичних теорій регіонального розвитку.
24. Некейнсіанські та інституціональні моделі регіонального розвитку.
25. Особливості теорії регіонального зростання за рахунок конкурентних переваг регіону.
26. Основні поняття сучасних теорій регіонального розвитку – «регіональні кластери», «ланцюги доданої вартості», «економетричні моделі просторових лагів», «інноваційні чинники».
27. Ключові фактори регіонального зростання згідно неокласичних теорій регіонального розвитку.
28. Механізми «стихійного ринку».
29. Основні недоліки конвергентних економічних моделей.
30. Методологічні засади та понятійно-термінологічний апарат теорії регіонального розвитку Х. Зібберта.
31. Модель регіонального зростання Р. Холла і Ч. Джонса.
32. Засади теорії кумулятивного зростання.
33. Модель «взаємної та кумулятивної обумовленості» Г. Мюрдаля.
34. Теорія полюсів зростання.
35. Теорія осей зростання як розширення теорії полюсів зростання.
36. Модель регіонального розвитку «центр-периферія» Дж. Фрідмана.

37. Теорія дифузії інновацій Т. Хагерстранда.
38. Модель «вулкана» Х. Гірша.
39. Недоліки теорій кумулятивного зростання.
40. Особливості концептуального підходу регіональної конкурентоспроможності.
41. Кластерна концепція та «конкурентний ромб» М. Портера.
42. Парадокс Нейсбіта.
43. Новий регіоналізм М. Кітінга.
44. Концепція економіки знань.
45. Парадигма саморозвитку регіонів.
46. Етапи становлення сучасного регіонального розвитку.
47. Ефект масштабу.
48. Проблеми міжрегіональної дистрибуції добробуту.
49. Відмінності між теоріями регіонального зростання та теоріями регіонального розвитку.
50. Моделі ендогенного зростання П. Ромера та Р. Лукаса.
51. Динамічні локаційні переваги.
52. Соціальний капітал Р. Путнама.
53. Глокалізація.
54. Типи соціального капіталу.
55. Теорії нелінійної регіональної динаміки.
56. Нелінійні калдоріанські кейнсіанські моделі перманентного зростання.
57. Мережевий підхід у сучасних теоріях регіонального розвитку.
58. Поняття «час» у підході Бергсона-Хайдегера.
59. Еволюція інноваційних моделей.
60. Структура лінійної моделі «технологічного поштовху».
61. Структура лінійної моделі «ринкових потреб».
62. Інтерактивна модель впровадження інновацій.
63. Мережева модель формування інновацій.
64. Особливості моделі відкритих інновацій.
65. Основні концепції щодо стимулювання конкурентоспроможності регіону.
66. Теорія регіонального зростання Дж. Бортса і Дж. Стейна.
67. Модель «піраміди конкурентоспроможності регіону».
68. Модель «потенціалу ринку» Дж. Харриса.
69. Модель базового мультиплікатору А. Преда.
70. Модель циклічного руху Е. Венаблеса.
71. Модель «світової історії» Кругмана.
72. Теорія випадкового росту.
73. Теорія «конкуренція європейських міст» (К. Джексон-Батлер, Шачер, Л. Висент).
74. Теорія «регіональний світ» Р. Стропера.
75. Теорія «циклічної сенситивності регіонів» Я. Гордона.
76. Теорія «регіонального планування» У. Ваннопа.
77. Стратегія просторового планування В. Солета і А. Фалуза.
78. Теорія «локального партнерства» М. Гедеса.
79. Теорія «інформаційних суспільств» Дж. Нейсбіта.

80. Теорія «нового регіоналізму» М. Кітінга.
81. Теорія «соціального капіталу» М. Сторпера.
82. Стратегія економічного розвитку регіонів
83. Регіональний інвестиційний менеджмент.
84. Історичні підходи оцінки рівня соціально-економічного розвитку регіону.
85. Система макроекономічних показників, що характеризують розвиток регіону.
86. Зміст понять «регіон», «регіональний розвиток», «регіональна політика», «менеджмент регіонального розвитку».
87. Економічна сутність регіону як суб'єкту трансформації національної економіки на мезорівні.
88. Основні парадигми регіону: «регіон-квасідержава», «регіон-квасікорпорація», «регіон-інституційна одиниця», «регіон-ринок», «регіон-соціум».
89. Концепції регіоналізації простору.
90. Концепції поляризації простору.
91. Концепції комплексного розвитку та кластеризації.
92. Концепції перцепції простору.
93. Концепція стиснення простору.
94. Концепція економічної та соціальної нерівності.
95. Концепція ТВК.

VI. Шкала оцінювання

Освітній компонент оцінюється за 100 бальною шкалою. Переведення балів внутрішньої 100 бальної шкали в національну шкалу здійснюється наступним чином:

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90–100	Відмінно	A	відмінне виконання
82–89	Дуже добре	B	вище середнього рівня
75–81	Добре	C	загалом хороша робота
67–74	Задовільно	D	непогано
60–66	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
1–59	Незадовільно	Fx	необхідне перескладання

VII. Методичне забезпечення курсу, рекомендована література та Інтернет-ресурси

Методичне забезпечення курсу

1. Барський Ю. М., Зінчук Ю. М. Теорія бюджетного стимулювання регіонального розвитку. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки*. 2011. Вип. 19. С. 223–230.

2. Соціально-демографічне дослідження міст обласного підпорядкування Волинської області: колективна монографія/ за ред. Ю. Барського. Луцьк: ПП Іванюк В.П., 2020. 142с.(1,5 авт.арк.).

3. Tsymbaliuk I., Pavlikha N., Barskyi Y., Tihonchuk L., Korneliuk O., Naumenko N., Kovshun N. Imbalances Between Revenues and Expenditures of Local Rural Budgets in the Process of Fiscal Decentralization in Ukraine: Assessment and Modelling [Дисбаланс між доходами та видатками місцевих сільських бюджетів в процесі фіскальної децентралізації в Україні: оцінка та моделювання]. *Management, Economic Engineering in Agriculture and rural development*, 2021. Vol. 21 issue. 2. Pp. 671–683. URL: http://managementjournal.usamv.ro/pdf/vol.21_2/Art78.pdf
4. Матвійчук Л., Барський Ю., Лепкий М., Карпюк І., Подоляк В. Напрями фінансового забезпечення розвитку туристичної галузі України в сучасних умовах. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2021. Вип. 4 (39). С. 570–577. DOI: <https://doi.org/10.18371/.v4i39.241444>
5. Ковальська Любов, Барський Юрій, Оніщук Владислав. Логістичні бізнес-процеси у підприємстві: сутність та види. *Економічний форум*. 2023. 1(4). С. 118–124. DOI: <https://doi.org/10.36910/6775-2308-8559-2023-4-15>
6. Барський Ю. М. Європейський досвід сталого розвитку промисловості як модель для України. *European perspective: сучасні виклики та можливості для України*: кол. моногр. Луцьк: Вежа-Друк, 2024. URL: https://wiki.vnu.edu.ua/images/6/64/Монографія_Гот_compressed.pdf
7. Сонько С. П., Щетина М. А. Стратегія сталого розвитку. Опорний конспект лекцій. Умань, 2018. 132 с.

Література Основна

1. Возняк Г. В. Сучасні теорії та парадигми регіонального розвитку: практичний вимір для України. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. № 5. С. 671–677.
2. Дунаєв І. Міжрегіональна взаємодія на принципах коеволюції: нова траєкторія в модернізації регіональної економічної політики. Ефективність державного управління. 2015. Вип. 44. С. 162–169.
3. Зверяков М. І., Кухарська Н. О., Клевцевич Н. А., Шараг О. С. Стратегування регіонального розвитку: теорія, методологія, концепція: монографія. Одеський національний економічний університет МОН України. Одеса : Атлант ВОІ СОІУ, 2019. 241 с.
4. Національна парадигма сталого розвитку України / за заг. ред. академіка НАН України, д. т. н., проф., засл. діяча науки і техніки України Б. Є. Патона. К.: Державна установа Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України URL: http://ecos.kiev.ua/share/upload/Dopovid_nacionalna_paradygma_stalogo_rozvytku.pdf
5. Основи стійкого розвитку. навч. посібник / за ред. Л. Г. Мельника. Суми : Університетська книга, 2016. 654 с.
6. Проблеми сталого розвитку України. Вид. третє (переробл. та доповнене). К. : БМТ, 2015. 423 с.

7. Савчин І. З. Концепції та теорії регіонального розвитку в контексті взаємовідносин «регіон-країна». *Український журнал прикладної*

Додаткова

1. Бенчмаркінг доброго урядування: практичний посібник / за заг. ред. А. Гука. Київ: Юстон, 2018. 60 с.
2. Боголюбов В.М. Формування змісту освіти в інтересах сталого розвитку суспільства. *Високоякісна, доступна, випереджальна освіта*. [Електронний ресурс]. URL: http://blogs.lb.ua/kiev_2025/121320_visokoyakisna_dostupna_viperedzh.html.
3. Бурик, З. М. Формування концепції сталого розвитку регіону. *Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування*. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ttpdu_2014_1_22.
4. Лукінов І. І. До стабілізації еколого-економічного і соціального розвитку. Зб. наук. доповідей «Проблеми сталого розвитку України». К. : БМТ, 2019. С. 21–41.
5. Людський розвиток в Україні. Модернізація соціальної політики: регіональний аспект (колективна монографія) / за ред. Е. М. Лібанової; Ін-т демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи НАН України. К., 2015. 356 с.
6. Мамчур З., Джура Н., Думич О., Чуба М., Драч Ю., Подан І. Екологічні аспекти виконання цілей сталого розвитку в Україні. *Сталий розвиток – стан та перспективи* : Матеріали Міжнародного наукового симпозиуму SDEV'2018 (28 лютого–3 березня 2018 року, Львів–Славське, Україна). Львів, 2018. С. 55–58.
7. Освіта в інтересах сталого розвитку в Україні. URL: <http://www.ecoosvita.org.ua/>
8. Fujita M., Thisse J.-F. Economics of agglomeration: cities, industrial location, and globalization. Cambridge University Press, 2013.
9. Groot H. L., Nijkamp P., Stough R. Entrepreneurship and regional economic development: a spatial perspective. Edward Elgar Publishing, 2004.
10. Korompai A. The impact of regional development paradigms on small and medium sized cities, 2016.
11. Nascimbeni F., Burgos D., Aceto S., Kamtsiou V. Supporting innovation in technology-enhanced learning: a stakeholder based open approach. *International Journal of Innovation and Learning*. 2017. Vol. 22. № 2. P. 233–253.

Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Державна служба статистики України. Офіційний веб-сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Класифікатор видів економічної діяльності. Офіційний сайт Державної регуляторної служби України. URL: <http://www.dkrp.gov.ua/info/842>.
3. World Bank. URL: <http://www.worldbank.org>.
4. Worldometer. URL: <http://www.worldometers.info>.